

was shown. The contribution of universities to the development of the charter in 1863 was analyzed in the article. Further research needs the problem of implementation of the organizational principles of the Charter of 1863 in management practices of native universities.

Key words: *university, management, University autonomy, the charter of Imperial universities, reform of university management, Minister of education, trustee of the educational district, Scientific committee of the Ministry of national education, commission, faculty.*

УДК 378:37.07:796(438)

Г. Ю. Ніколаї

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ В УНІВЕРСИТЕТАХ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА

У статті визначено методологічні засади досліджень інноваційного розвитку фізичного виховання та спорту, серед яких діяльнісний, системно-структурний, синергетичний, аксіологічний, особистісний підходи та принципи управління інноваціями. Здійснено теоретичне обґрунтування інноваційних змін у фізичному вихованні студентів та університетському спорті в Республіці Польща з урахуванням сучасних процесів у вищій освіті, зокрема, приватизації, маркетизації, комодифікації, корпоратизації та менеджеризації. Узагальнено досвід упровадження інновацій у сфері фізичного виховання та спорту в окремих польських вишах.

Ключові слова: *інноваційний розвиток, вища освіта, фізичне виховання студентів, університетський спорт, Республіка Польща.*

Постановка проблеми. Інноваційний розвиток сучасного суспільства ризику та знань, суспільства постіндустріального, інформаційного й мережевого є зумовлений парадигмальними змінами в усіх його сферах, у тому числі й освітній. Про актуалізацію проблеми інноваційного розвитку університетської освіти в цілому й фізичного виховання студентів зокрема свідчать положення «Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2020 роки», у якій найважливішим для держави визначається «виховання людини інноваційного типу мислення та культури, проектування акмеологічного освітнього простору з урахуванням інноваційного розвитку освіти, запитів особистості, потреб суспільства та держави» [3].

Перехід вітчизняної вищої школи до інноваційної моделі розвитку передбачає орієнтацію її діяльності на задоволення освітніх потреб населення відповідно до кращих світових зразків, формування ринку нових освітніх послуг, знаходження споживачів освітньої продукції в міжнародному просторі тощо. Інноваційних змін потребує і сфера фізичного виховання студентів, оскільки в умовах екологічних негараздів і тотальної гіподинамії під

загрозою опиняється здоров'я нового покоління українців. Тому стає доцільним вивчення досвіду Польщі, яка розпочала інноваційний процес адаптації університетської системи фізичного виховання та спорту (ФВтаС) до сучасної загальноєвропейської моделі значно раніше, ніж Україна, і вже досягла певних успіхів.

Аналіз актуальних досліджень. Теоретичні підходи до управління інноваційними процесами в освітній сфері обґрунтовано в працях вітчизняних науковців (В. Андрущенко, В. Бех, Л. Ващенко, В. Василенко, Т. Гончарова, Л. Даниленко, О. Козлова, Н. Коніщева, В. Крижко, О. Листопад, Л. Ляхова, С. Ніколаєнко, В. Паламарчук, Н. Погрібна, В. Шматько та ін.). Особливо слід відзначити колективну монографію «Управління інноваційним розвитком освіти в суспільстві ризику» під редакцією А. Сбруєвої, у якій системно розглядається означений феномен.

Серед зарубіжних дослідників проблем інноваційного розвитку, передусім, назвемо таких, як Е. Абрахемсон, Дж. Бендерс, А. Ван де Вен, Дж. Джил, Дж. Ендрюс, Т. Кларк, Р. Кол, Е. Коссек, Р. Купер, Д. Макгрегор, А. Філіпс, Дж. Хоуел, Т. Штейнберг та ін. На пострадянському просторі державну політику зарубіжних країн щодо економічних новацій у сфері фізичного виховання та спорту вивчають Ю. Мічуда, М. Дутчак, С. Гуськов. Серед польських науковців окремі проблеми ФВтаС в Польщі досліджують Я. Бельський, Х. Грабовський, Я. Косовський, Б. Куніцький та ін. Привертають увагу розвідки Т. Белецького, К. Кравчика, М. Тарновського щодо маркетингової діяльності університетських осередків фізичного виховання, спорту й рекреації в РП. Проте цілісного дослідження інноваційного розвитку ФВтаС у вищій школі ще не здійснювалось.

Мета статті – визначити теоретико-методологічні основи дослідження інноваційного розвитку фізичного виховання та спорту у вищій школі й узагальнити досвід упровадження інновацій в університетах Республіки Польща.

Виклад основного матеріалу. Проблема інноваційного розвитку фізичного виховання та спорту у вищій школі України майже не досліджується, оскільки вважається що ця сфера не потребує кардинальних змін. У Польщі питання ФВтаС розглядаються науковцями в основному в практичній площині. Найчастіше сутність фізичного виховання визначається як праця кваліфікованого викладача щодо формування спрямованості вихованців на тіло та його потреби. Спортивні тренування в навчальних закладах Б. Корпак вважає «оказією та можливістю займатися спортом і набувати соціальних умінь і прооздоровлювальної позиції» [6, 21].

Результати аналізу досліджень польських науковців стосовно фізичного виховання та спорту в університетах Польщі свідчать, що проблеми інноваційного розвитку цієї сфери розглядаються з позицій узагальнення передового досвіду або діагностики наявного стану означеного феномену. Тому, на нашу думку, теоретико-методологічне обґрунтування інноваційних процесів у сфері фізичного виховання студентів та університетського спорту слід пошукувати у вітчизняних і зарубіжних працях з філософії освіти та загальної педагогіки.

Узагальнення наукової думки в означеній сфері дозволяє визначити методологічну основу дослідження інноваційних процесів у ФВтаС, обґрунтування яких слід базувати на діяльнісному, системно-структурному, синергетичному, аксіологічному та особистісному підходах. У світлі діяльнісного підходу сучасні вітчизняні науковці характеризують інновацію в освіті як процес і результат створення, поширення й використання нових засобів для розв'язання педагогічних проблем. Так, Л. Даниленко вважає, що інновація як процес означає часткову або масштабну зміну стану системи й відповідну діяльність людини, а інновація як результат передбачає створення нового [1, 6].

У контексті системно-структурного підходу структура інноваційної діяльності, на думку вітчизняних дослідників, складається з філософського, креативного, мотиваційного, рефлексивного та технологічного компонентів [5, 200]. На наш погляд, у дослідженні процесів перетворення фізкультурної та спортивної діяльності на інноваційну філософський компонент виконує методологічну роль. Креативний компонент передбачає формування нового типу мислення (дивергентного, системного, теоретичного, нелінійного) і нового ставлення студентів до світу й до самих себе, що потребує докорінного перегляду ними системи цінностей, пошуку інноваційного вирішення екологічних і валеологічних проблем, які характеризують сучасний нестійкий світ, а також проблем самокреації, у тому разі вдосконалення свого тіла засобами спорту й фітнесу. Мотиваційний розглядається нами як механізм запуску інноваційних устремлінь особистості у фізичному самовдосконаленні. Рефлексивний характеризується системою постійного порівняння результатів якості фізкультурної діяльності з передбачуваними або запланованими, а технологічний забезпечується використанням сучасних технологій ФВтаС.

Серед методологічних засад дослідження інноваційного розвитку фізичного виховання та спорту в системі вищої освіти важливе місце займають принципи управління інноваціями, сформульовані з позицій

синергетичного підходу з урахуванням механізмів самоорганізації та правил управління складними системами, зокрема: визначення суб'єктом управління майбутніх перспектив розвитку певної установи чи організації з урахуванням спектру атракторів відповідної системи; здійснення постійного контролю за рівнем неврівноваженості системи; створення необхідних умов для введення до системи потрібної флуктуації з ознаками нової бажаної якості [4, 4].

Стратегічного значення для планомірних інноваційних змін у сфері фізичного виховання та університетського спорту набуває екстраполяція фундаментальних особливостей розвитку соціальних систем. Так, перехід системи до якісно нового стану відбувається спочатку не фронтально, а за допомогою вузької групи елементів, так званих каталізаторів (change agents), що є визначальними, з подальшим розвитком решти [там само]. Конкретизація цього положення у сфері ФВтаС у вищій школі Польщі дозволяє визначити каталізаторами інновацій відповідні європейські стандарти та ефективний маркетинг. Увага до них може прискорити темпи інноваційних процесів у системі ФВтаС в Україні. Важливого значення в інноваційному розвитку означеного феномену набуває оптимальне співвідношення самоорганізаційних початків системи з організаційними. Яскравим прикладом може служити використання інтернет-системи, яка дозволяє поєднати організацію навчального процесу із самоорганізацією студентів (див. про це далі). Із метою розширення спектру можливих варіантів майбутнього акцент має бути перенесений на створення сприятливих умов для формування нового середовища функціонування системи ФВтаС.

У цілому, розуміння й використання базових принципів синергетичного управління ФВтаС дозволить підвищити результативність і ефективність освітніх інновацій шляхом сприяння виходу керованої системи на бажаний атрактор еволюції та отримання конкурентних переваг, на що нині спрямований менеджмент ФВтаС в університетах Польщі.

Аксіологічний та особистісний підходи до вивчення проблем оновлення фізичного виховання спорту у вищій школі скеровує науковий пошук на її гуманізацію та реформатування системи цінностей, переносячи акцент зі знанневої домінанти на гармонізацію всієї системи. У цьому контексті інноваційний розвиток ФВтаС повинен бути спрямованим на формування у студентів установи на фізичну досконалість, здоровий та активний спосіб життя з використанням механізмів індивідуалізації навчального процесу, орієнтувати особистість на валеологічні цінності.

Обґрунтування інноваційних змін у ФВтаС слід здійснювати з урахуванням сучасних процесів у сфері вищої освіти, серед яких А. А. Сбруєва вирізняє: *приватизацію* (зменшення рівня субсидування державою освітньої системи та активізація участі недержавних інвесторів у освітній сфері); *маркетизацію* (застосування ринкових принципів і механізмів в управлінні освітніми інституціями); *комодифікацію* (сприйняття освіти не як духовної цінності, а як послуги, якою торгують); *корпоратизацію* (перетворення навчальних закладів на бізнесові структури (корпорації) з відповідною зміною їх майнового статусу, форм управління та фінансування); *менеджеризацію* (зміна ідеології управління вишами, у контексті якої відбувається перехід до застосування механізмів бізнесового менеджменту в освіті) [4, 195]. А. А. Сбруєва вважає, що «одним із проявів інноваційного розвитку сучасного суспільства є набуття ним мережевого характеру, що означає реалізацію принципів налагодження взаємозв'язків за допомогою ІКТ, прозорості та свободи руху інформації, вільного обміну й поширення знань, інноваційного характеру діяльності, ефективного мережевого управління, змішаних форм власності, мережевого громадянства й мережевої відповідальності тощо» [там само, 197].

Визначення теоретико-методологічних основ дослідження інноваційного розвитку фізичного виховання та спорту дозволяє нам узагальнити досвід упровадження інновацій в університетах Республіки Польща. На думку Б. Корпака існує три варіанти організації обов'язкових занять із фізичного виховання у вищій школі: класичний, економічний та інноваційний [6, 25–27]. Головну мету останнього науковець вбачає у формуванні позитивного ставлення студентів до власного фізичного самовдосконалення. У цьому випадку інновації у змісті курсу фізичного виховання спрямовуються на вирішення таких завдань: дати мінімум знань, ознайомити з різними видами вправ, сформулювати певні вміння (з плавання, бігу, спортивних ігор), привчити до систематичних фізичних вправ [там само, 27].

Під час наукових конференцій та емпіричних розвідок у вишах РП ми, серед інших аспектів, досліджували стан фізичного виховання студентів і діяльність університетських центрів культури та спорту. Аналіз документації Студіуму фізичного виховання і спорту (СФВіС) університету імені Марії Кюрі-Склядовської (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej – UMCS) в Любліні виявив основні цілі його інноваційної діяльності: проведення наукових досліджень щодо оцінки фізичного стану та фізичного розвитку студентів задля контролю над станом здоров'я університетської молоді; маркетинг діяльності

різноманітних спортивних секцій і проведення спортивних змагань, у т.ч. з новітніх видів; залучення студентів до практики активного відпочинку й туризму та оновлення відповідних пропозицій; реалізація рухової активності на заняттях із реабілітації, що проводяться у формі корекційних занять; створення новітніх спортивних комплексів; використання матеріальної бази з метою отримання прибутку.

Нагадаємо, що нині одним із проявів інноваційного розвитку вищої освіти стає набуття нею мережевого характеру, що означає, між іншим, реалізацію принципів налагодження взаємозв'язків за допомогою ІКТ. Із 2007 року в більшості університетів Польщі для скоординованої організації навчального процесу з усіх дисциплін було запроваджено Університетську систему обслуговування навчання (Uniwersytecka Systema Obsługi Studiów – USOS). Завдяки цій інтернет-системі студенти отримали можливість вибору дисциплін. USOS надає всю інформацію про заняття з фізичного виховання, спортивні секції, умови запису на них, кількість місць у групах, розклад, умови отримання заліку, актуальну інформацію тощо [7].

Для реєстрації на курс *фізичне виховання* студент повинен обрати відповідний вид занять, зареєструватися на них в системі USOS через Інтернет. Реєстрація є актуальною до періоду вичерпання ліміту місць у конкретній групі (кількість місць показана на сайті). У випадку, коли студент обрав платні курси, він повинен крім того внести означені кошти. Так, у Варшавському університеті запис на заняття відбувається у три тури. У першому турі студент має право записатися на обрану спортивну дисципліну. У другому турі студент може записатися на заняття, якщо він не зробив це вчасно або змінити дисципліну на іншу. Варто зазначити, що терміни реєстрації суворо обмежені. Так на весняний семестр 2010–2011 навчального року перший тур тривав 10 днів (28.01.11–06.02.11), другий – 5 днів (08.02.11–13.02.11), третій – 2 дні (18.02.11–19.02.11). Студенти, які не записалися на заняття під час активної реєстрації, не отримують заліку з предмету [9]. Студенти, звільнені від занять з фізичного виховання за медичними показниками, не реєструються на заняття через систему USOS. Реєстрація до спортивних секцій проводиться лише за посередництвом тренерів. Студенти, які зареєстровані в осінньому семестрі, за умови успішного навчання, автоматично переходять у весняний семестр [2].

Серед членів нашої наукової школи порівняльної полоністики питаннями інноваційного розвитку фізичного виховання та спорту в університетах Республіки Польща особливо наполегливо займалася Н. О. Долгова. За результатами наших візитів до університетів Катовиць,

Любліна, Радома, Варшави, Кракова вона визначила новітній перелік занять, що спрямовані на забезпечення рухової активності та підвищення рівня здоров'я студентства. Так, у більшості польських вишів існують секції з оздоровчої гімнастики, бадмінтону, великого тенісу, лижного туризму та тренінги з йоги. У межах дисципліни «фізичне виховання» студенти мають право займатися спортивними, сучасними й народними танцями. У деяких університетах пропонуються заняття з веслування, верхової їзди, заняття з самооборони та футзалу.

Метод включеного спостереження використовувався нами під час відвідування практичних занять з фізичного виховання, факультативних занять та спортивних секцій Шльонського та Економічного університетів у м. Катовиці (березень 2013). Варто зауважити, що на обов'язкових заняттях з фізичного виховання формуються групи з ігрових видів спорту до двадцяти осіб, а з плавання – до чотирнадцяти. Н. О. Долговою було помічено, що більшість занять проводяться у змішаних групах (атлетична гімнастика, бадмінтон, волейбол, плавання, танці тощо, окрім занять з футболу), тобто фактично відсутнім є обов'язковий в Україні розподіл на групи юнаків і дівчат. У бесідах із нами польські викладачі пояснили цей факт власне бажанням самих студентів займатися разом. Розподіл за статевою ознакою наявний лише у спортивних секціях (відповідно до вимог кожного з видів спорту), де тренування проводяться задля досягнення високих спортивних результатів і перемог у змаганнях різних рівнів, зокрема – міжнародних.

Упровадження ринкових відносин в університетах РП істотно позначилося на формуванні маркетингових пропозицій у сфері фізичної освіти та спорту й зумовило перехід від бюджетної до госпрозрахункової та ринкової систем фінансування, що вимагало інноваційних змін в управлінні економічною діяльністю університетських центрів культури та спорту. Прикладом може слугувати Спортивно-рекреаційний центр Природничого університету в Любліні. Його басейни та спортивні зали працюють на комерційній основі й улітку. Під час відвідин університетів Любліна у липні 2013 р. ми користувалися послугами водного оздоровлювального комплексу означеного Центру за програмою «Хто рано встає», яка економить кошти відвідувачів.

Прикладом новацій у фінансуванні ФВтаС в університетах РП може слугувати діяльність Університетського клубу Академічного спортивного союзу (УК АСС) в UMCS, що здебільшого фінансується з дотацій бюджету університетського Центру фізичної культури, членських внесків, часткових дотацій університету та грантів з оренди спортивних споруд університету

(3-х спортивних залів, 2-х тренажерних залів, басейну, зали для аеробіки, зали спортивних єдиноборств і зали спортивного скелелазіння). Наголосимо, що для студентів і співробітників UMCS плата майже вдвічі дешевша, ніж для сторонніх осіб.

Інноваційний розвиток торкнувся структури ФВтаС в університетах Польщі. Так, у 2007 році шляхом об'єднання СФВіС та УК АСС було створено Центр фізичної культури UMCS. Серед інноваційних заходів відзначимо публічну рекламу занять у Центрі фізичної культури (тренажерній залі, залі для аеробіки, басейні тощо). Завдяки маркетинговим зусиллям, широким пропозиціям, відповідній рекламі, високій якості послуг, залученню висококласних тренерів та інструкторів, прибутки від діяльності Центру допомагають функціонуванню всіх спортивних секцій університету. Ще одна інновація – систематичне оцінювання рівня фізичного стану студентів, які відвідують секції легкої атлетики, плавання, футболу, баскетболу, гандболу, волейболу, триборства.

Наше емпіричне дослідження наявності інновацій у навчальному процесі вишів Польщі засвідчило, що в більшості з них до обов'язкових занять в межах фізичного виховання включено танцювальні заняття. Цей феномен досліджувався також під час візитів до університетів РП представниками нашої наукової школи порівняльної полоністики О. О. Бондаренко (2008 р., 2009 р.) та Т. Л. Повалій (2013 р.). З'ясовано, що серед студентів польських університетів досить популярним є хореографічний жанр мистецтва. У багатьох університетах існує по декілька танцювальних колективів: бального, народного, сучасного, класичного танцю. Так, у UMCS існує ансамбль бального танцю «Impetus», у структурі Гданського університету функціонують ансамблі танцю «Pawilon» та «Animus Saltandi», ансамбль ірландського та шотландського танців «Trebraruna», а в Опольському університеті – хореографічний колектив «Flash Dance» та університетський театр танцю (Akademicki Teatr Tańca). Наголосимо, що керівники танцювальних колективів зазвичай знаходяться в штаті кафедр фізичного виховання або СФВіС.

Зазначимо, що в польських університетах танець включено до навчальних програм з фізичного виховання на всіх факультетах. На думку польських науковців, танок і гімнастика не лише формує статуру та правильну ходу, грацію, але й навчає терпінню та самоорганізації, розвиває вміння ведення розмови, додає впевненості в собі, формує вміння розслаблятися та відновлювати фізичні сили [8 71–73].

Під час включеного спостереження на заняттях із танців у Економічному університеті м. Катовиці (березень 2013 р.) було констатовано, що заняття проводилося штатним викладачем СФВіС, досвідченим

хореографом, художнім керівником ансамблю народного танцю «Silesianie» Єжи Сташіцем у спортивній залі університету. На занятті вивчались елементи польського народного танцю. У бесіді з нами Є. Сташіця наголосив, що тенденція введення танців як різновиду рухової активності позитивно впливає на рівень фізичної підготовленості студентів, адже заняття танцями є значним фізичним навантаженням, під час якого працюють усі групи м'язів.

Під час перебування в UMCS у 2013 р. нами було з'ясовано, що педагогічний штат СФВіС складається з 31 особи (9 тренерів 1-го класу, 12 тренерів 2-го класу, 8 інструкторів 3-го класу, з яких 4 хореографи, та 2 спеціалісти з фізреабілітації). Ансамбль народного танцю UMCS є показовим студентським художнім колективом у Польщі. Щорічно близько 100 студентів вишу обирають народний танець у межах обов'язкових занять із фізичного виховання. Кожного року після ретельного відбору викладачі Лех Лещіньський і Домініка Лесюк оновлюють склад танцювального колективу, який на сьогодні налічує 300 осіб.

Нагадаємо, що важливим фактором інноваційного розвитку системи фізичного виховання студентів стає маркетизація, комодифікація, корпоратизація та менеджеризація. У цьому контексті залучення з різноманітних джерел фінансування є одним із важливих факторів інноваційного розвитку ФВтаС. Так, значні доходи від використання бази спортивних комплексів і культурних центрів свідчать про ефективність інновацій у менеджменті цієї сфери. Аналіз документів Академічного центру культури UMCS «Chatka Żaka» дозволяє підтвердити, що колектив народного танцю UMCS в 1997–2000 роках, крім фінансових дотацій з боку Центру, отримував фінансову допомогу від установ, у тому числі урядових, наприклад, Міністерства національної освіти, відділу культури спорту і туризму воєводського уряду в Любліні, відділу культури суспільних справ у Любліні, Міністерства культури і мистецтва, інших урядових структур, а також від спонсорів.

Висновки.

1. Методологічну основу дослідження інноваційних процесів у фізичному вихованні й університетському спорті становлять діяльнісний, системно-структурний, синергетичний, аксіологічний та особистісний підходи. Серед методологічних засад дослідження інноваційного розвитку ФВтаС у системі вищої освіти важливе місце займають принципи управління інноваціями, сформульовані з позицій синергетичного підходу з урахуванням механізмів самоорганізації та правил управління складними системами.

2. Обґрунтування інноваційних змін у ФВтаС слід здійснювати з урахуванням сучасних процесів у сфері вищої освіти, зокрема приватизації, маркетинга, комодифікації, корпоратизації та менеджеризації.

3. Інноваційна модель фізичного виховання та спорту у вишах РП враховує очікування й інтереси студентів, включає широкі пропозиції видів і форм фізичної активності та передбачає право студентів на вибір різновидів фізкультурно-оздоровчих і спортивних занять і час їх відвідування через систему USOS.

4. Упровадження інновацій у процес фізичного виховання студентів та університетський спорт зумовлює формування позитивного ставлення студентів до власного фізичного самовдосконалення.

5. Інновації у сфері ФВтаС у вищій школі України слід спрямовувати на запровадження успішного менеджменту й активізацію маркетингової діяльності університетських осередків фізичної культури, а також на урізноманітнення змісту та форм фізичного виховання студентів, що позитивно впливає на розвиток рухової активності, формування проздоровлювальної позиції, виховання морально-вольових якостей, удосконалення естетичних смаків, у цілому гармонізує особистість.

6. Серед інновацій у фізичному вихованні студентів українських вишів з урахуванням польського досвіду бажано увести альтернативні хореографічні заняття.

ЛІТЕРАТУРА

1. Даниленко Л. Менеджмент інновацій в освіті / Л. Даниленко. – К. : Шк. світ, 2007. – 119 с.
2. Долгова Н. О. Інноваційні комп'ютерні технології як засіб організації процесу фізичного виховання в університетах Польщі / Н. О. Долгова // Витоки педагогічної майстерності. – Збірник наукових праць Полтавського національного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка. Серія «Педагогічні науки» – Полтава : ПНПУ ім. В. Г. Короленка, 2011. - № 8 (1). – С. 114–118.
3. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.mon.gov.ua/images/files/.../4455.pdf.
4. Управління інноваційним розвитком освіти в суспільстві ризику : [монографія] / [за ред. проф. А. А. Сбруєвої]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2012. – 460 с.
5. Цикин В. А. Синергетика и образование: новые подходы / В. А. Цикин, А. В. Брижатый. – Сумы : СумГПУ, 2005. – 276 с
6. Korpak B. Wychowanie fizyczne studentów. Bilans stanu, perspektywy zmian / Bartłomej Korpak // Akademicka kultura fizyczna na przełomie stuleci. Stan i perspektywa zmian. – Warszawa : AZS, 2009. – Т. 1. – С. 19-40
7. Rejestracja żetonowa USOS [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://rejestracja.usos.uw.edu.pl>.

8. Semków J. Kultura studencka w życiu uczelni: rola uniwersyteckich zespołów chóralnych, instrumentalnych i tanecznych / Jerzy Semków. – Wrocław : Wydaw. Uniw. Wrocławskiego, 1990. – 227 s.

9. Studium Wychowania Fizycznego i Sportu UW [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

<http://www.wfisport.uw.edu.pl/index.php>.

РЕЗЮМЕ

Г. Ю. Николаи. Инновационное развитие физического воспитания и спорта в университетах Республики Польша.

В статье определены методологические основы исследования инновационного развития физического воспитания и спорта, среди которых деятельностный, системно-структурный, синергетический, аксиологический, личностный подходы и принципы управления инновациями. Осуществлено теоретическое обоснование инновационных изменений в физическом воспитании студентов и университетском спорте в Республике Польша с учетом современных процессов в высшем образовании, в частности, приватизации, маркетинга, комодификации, корпоратизации и менеджериализации. Обобщен опыт внедрения инноваций в сфере физического воспитания и спорта в отдельных польских вузах.

Ключевые слова: инновационное развитие, высшее образование, физическое воспитание студентов, университетский спорт, Республика Польша.

SUMMARY

H. Nikolai. Innovative development of physical education and sport in the universities of the Republic of Poland.

The article outlines the methodological bases of research innovation of physical education and sport (PHE and S), including active, systematic and structural, synergistic, axiological, personal approaches and principles of innovation. The theoretical study of innovations in physical education of students and university sports in the Republic of Poland on the basis of modern processes in higher education, in particular the reduction of subsidies by the state education system and increasing the participation of private investors are carried through.

The application of market principles and mechanisms in the management of educational institutions; perception in PHE and S as services, which are traded; the transition to the mechanisms of business management education are investigated in the article. For example, certain Polish universities highlight the innovative model of physical education and sport, which takes into account the expectations and interests of the students, including a broad offer of types and forms of physical activity and provide the right of the students to choose varieties of fitness and sports activities through the university online system.

The recommendations for the development of innovation in higher physical education and sport in Ukraine, in particular, the successful implementation and management of marketing activities of university centers of physical education, diversifying the content and form of physical education students has a positive effect on the development of physical activity, formation of healthpreserving position, raising of moral and volitional qualities, improving the aesthetic in general harmonizing of a personality.

Key words: innovation development, higher education, physical education of students, university sports, Poland.